

PRAWO KONSTYTUCYJNE

SEMESTR LETNI 2019/2020

mgr Anna Kuchciak

ZASADA PODZIAŁU WŁADZY

ART. 10 KONSTYTUCJI RP

funkcja kontrolna
parlamentu

+

art. 95 ust. 2 Konstytucji RP

*Sejm sprawuje kontrolę nad działalnością Rady Ministrów
w zakresie określonym przepisami Konstytucji i ustaw.*

(+ zob. szerzej prezentacja dot. parlamentu;
zob. także, np.: art. 49 Regulaminu Senatu – oświadczenia
senatorskie)

Rozdział VI Konstytucji RP

RADA MINISTRÓW I ADMINISTRACJA RZĄDOWA

+

regulacje ustawowe, m.in.:

ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów

(t.j.: Dz.U. z 2019 r., poz. 1171 ze zm.);

art. 1. *Rada Ministrów (Rząd) działa kolegialnie.*

(+ zob. szerzej: Rozdział 1 *Przepisy ogólne*)

ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej

(t.j.: Dz.U. z 2019 r., poz. 945 ze zm.)

ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie

(t.j.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1464)

POWOŁYWANIE RADY MINISTRÓW

art. 154 Konstytucji RP

1. Prezydent Rzeczypospolitej desygnuje Prezesa Rady Ministrów, który proponuje skład Rady Ministrów. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje Prezesa Rady Ministrów wraz z pozostałymi członkami Rady Ministrów w ciągu 14 dni od dnia pierwszego posiedzenia Sejmu lub przyjęcia dymisji poprzedniej Rady Ministrów i odbiera przysięgę od członków nowo powołanej Rady Ministrów.

2. Prezes Rady Ministrów, w ciągu 14 dni od dnia powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej, przedstawia Sejmowi program działania Rady Ministrów z wnioskiem o udzielenie jej wotum zaufania. Wotum zaufania Sejm uchwala bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

3. W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie ust. 1 lub nieudzielenia jej wotum zaufania w trybie ust. 2 Sejm w ciągu 14 dni od upływu terminów określonych w ust. 1 lub ust. 2 wybiera Prezesa Rady Ministrów oraz proponowanych przez niego członków Rady Ministrów bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje tak wybraną Radę Ministrów i odbiera przysięgę od jej członków.

art. 155 Konstytucji RP

1. W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie art. 154 ust. 3 Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu 14 dni powołuje Prezesa Rady Ministrów i na jego wniosek pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę. Sejm w ciągu 14 dni od dnia powołania Rady Ministrów przez Prezydenta Rzeczypospolitej udziela jej wotum zaufania większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

2. W razie nieudzielenia Radzie Ministrów wotum zaufania w trybie określonym w ust. 1, Prezydent Rzeczypospolitej skraca kadencję Sejmu i zarządza wybory.

ZMIANY W SKŁADZIE RADY MINISTRÓW

art. 161 Konstytucji RP

Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, dokonuje zmian w składzie Rady Ministrów.

desygnowanie przez Prezydenta Prezesa Rady Ministrów
(wyznaczenie nowego premiera)

zapropozowanie składu personalnego i struktury Rady Ministrów

Prezydent (po zaakceptowaniu propozycji) powołuje
Prezesa Rady Ministrów i pozostałych członków rządu
odebranie przysięgi od członków nowo powołanej Rady Ministrów

przedstawienie przez Prezesa Rady Ministrów programu
działania (tzw. *expose*) wraz z wnioskiem o udzielenie wotum
zaufania

niepowołanie Rady Ministrów/nieudzielenie wotum zaufania

II tryb powoływania Rady Ministrów
(rezerwowo)
inicjatywa Sejmu

III tryb powoływania
(rezerwowo)
inicjatywa Prezydenta

obligatoryjne skrócenie kadencji Sejmu
(+ zob. szerzej: prezentacja dot. parlamentu)

dokonywanie zmian w składzie rządu
Sejm nie bierze udziału
(Prezydent na wniosek Prezesa Rady Ministrów)
(+ zob. także: prezentacja nt. Prezydenta)

SKŁAD RADY MINISTRÓW

↓
organ kolegialny
(działa kolegialnie)

art. 147 Konstytucji RP ⇒ k a t e g o r i e członków Rady Ministrów (nie określono składu liczbowego)

1. Rada Ministrów składa się z **Prezesa Rady Ministrów i ministrów**. ⇒ O B L I G A T O R Y J N I

2. W skład Rady Ministrów **mogą** być powoływani **wiceprezesa Rady Ministrów**. ⇒ F A K U L T A T Y W N I
(wiceprezes Rady Ministrów – wicepremier)

3. Prezes i wiceprezes Rady Ministrów mogą pełnić także funkcję ministra.

4. W skład Rady Ministrów **mogą** być ponadto powoływani **przewodniczący określonych** ⇒ F A K U L T A T Y W N I
w ustawach komitetów.

art. 149 Konstytucji RP

1. **Ministrowie kierują określonymi działami administracji rządowej lub wypełniają zadania wyznaczone im przez Prezesa Rady Ministrów. Zakres działania ministra kierującego działem administracji rządowej określają ustawy.**

2. **Minister kierujący działem administracji rządowej wydaje rozporządzenia. Rada Ministrów, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może uchylić rozporządzenie lub zarządzenie ministra.** ⇒ prawo uchylecia
(nie określono przesłanek,
do uznania Rady Ministrów)

3. **Do przewodniczącego komitetu, o którym mowa w art. 147 ust. 4, stosuje się odpowiednio przepisy odnoszące się do ministra kierującego działem administracji rządowej.**

+ art. 148 Konstytucji RP

Prezes Rady Ministrów:

- 1) reprezentuje Radę Ministrów,
- 2) kieruje pracami Rady Ministrów,
- 3) wydaje rozporządzenia,
- 4) zapewnia wykonywanie polityki Rady Ministrów i określa sposoby jej wykonywania,

- 5) koordynuje i kontroluje pracę członków Rady Ministrów,
- 6) sprawuje nadzór nad samorządem terytorialnym w granicach i formach określonych w Konstytucji i ustawach,
- 7) jest zwierzchnikiem służbowym pracowników administracji rządowej.

tw. MINISTER RESORTOWY

stoi na czele działu administracji rządowej

(zob. szerzej: Rozdział 2 *Klasyfikacja działów administracji rządowej*
ustawy o działach administracji rządowej)

wydaje: rozporządzenia + zarządzenia

tw. MINISTER BEZ TEKI

wypełnia zadania wyznaczone przez Prezesa Rady Ministrów

wydaje: zarządzenia

KOMPETENCJE RADY MINISTRÓW

art. 146 Konstytucji RP \implies podstawowe zadania/kierunki

1. Rada Ministrów **prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną** Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Do Rady Ministrów należą sprawy **polityki państwa nie zastrzeżone dla innych organów państwowych i samorządu terytorialnego**. \implies zasada domniemania kompetencji na rzecz Rady Ministrów
(wzmacniająca jej pozycję)

3. Rada Ministrów kieruje administracją rządową.

4. W zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach Rada Ministrów w **s z c z e g ó l n o ś c i**:

1) zapewnia wykonanie ustaw,

2) wydaje rozporządzenia,

3) koordynuje i kontroluje prace organów administracji rządowej,

4) chroni interesy Skarbu Państwa,

5) uchwala projekt budżetu państwa,

6) kieruje wykonaniem budżetu państwa oraz uchwala zamknięcie rachunków państwowych i sprawozdanie z wykonania budżetu,

7) zapewnia bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz porządek publiczny,

8) zapewnia bezpieczeństwo zewnętrzne państwa,

9) sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi,

10) zawiera umowy międzynarodowe wymagające ratyfikacji oraz zatwierdza i wypowiedza inne umowy międzynarodowe,

11) sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności kraju oraz określa corocznie liczbę obywateli powoływanych do czynnej służby wojskowej,

12) określa organizację i tryb swojej pracy.

przykładowe wyliczenie

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

art. 156 Konstytucji RP

1. Członkowie Rady Ministrów ponoszą odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu za naruszenie Konstytucji lub ustaw, a także za przestępstwa popełnione w związku z zajmowanym stanowiskiem.

2. Uchwałę o pociągnięciu członka Rady Ministrów do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu Sejm podejmuje na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej lub co najmniej 115 posłów większością 3/5 ustawowej liczby posłów.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KONSTITUCYJNA

uchwała Sejmu

→ na wniosek: Prezydenta RP/co najmniej 115 posłów,
→ większość kwalifikowana (3/5).

Trybunał Stanu

(zob. szerzej: ustawa z dnia 26 marca 1982 r.
o Trybunale Stanu, t.j.: Dz. U. z 2019 r., poz. 2122)

art. 157

1. Członkowie Rady Ministrów ponoszą przed Sejmem **solidarną odpowiedzialność** za działalność Rady Ministrów.

2. Członkowie Rady Ministrów ponoszą przed Sejmem również **odpowiedzialność indywidualną** za sprawy należące do ich kompetencji lub powierzone im przez Prezesa Rady Ministrów.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ POLITYCZNA

ODPOWIEDZIALNOŚĆ SOLIDARNA

ODPOWIEDZIALNOŚĆ INDYWIDUALNA

art. 158

1. Sejm wyraża Radzie Ministrów wotum nieufności większością ustawowej liczby posłów na wniosek zgłoszony przez co najmniej 46 posłów i wskazujący imiennie kandydata na Prezesa Rady Ministrów. Jeżeli uchwała została przyjęta przez Sejm, Prezydent Rzeczypospolitej przyjmuje dymisję Rady Ministrów i powołuje wybranego przez Sejm nowego Prezesa Rady Ministrów, a na jego wniosek pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę.

2. Wniosek o podjęcie uchwały, o której mowa w ust. 1, może być poddany pod głosowanie nie wcześniej niż po upływie 7 dni od dnia jego zgłoszenia. **Powtórny wniosek** może być zgłoszony **nie wcześniej niż po upływie 3 miesięcy** od dnia zgłoszenia poprzedniego wniosku. Powtórny wniosek **może być zgłoszony przed upływem 3 miesięcy, jeżeli wystąpi z nim co najmniej 115 posłów.**

KONSTRUKTYWNE

WOTUM NIEUFNOŚCI

(wymogi formalne, ramy czasowe)
(zob. także: prezentacja dot. parlamentu)

art. 159

1. Sejm może wyrazić ministrowi **wotum nieufności**. Wniosek o wyrażenie wotum nieufności może być zgłoszony przez **co najmniej 69 posłów.**

Przepis art. 158 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Prezydent Rzeczypospolitej odwołuje ministra, któremu Sejm wyraził wotum nieufności **większością głosów ustawowej liczby posłów.**

INDYWIDUALNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ
POSZCZEGÓLNYCH MINISTRÓW

(nie dot. premiera)

+ art. 160

(+ zob. szerzej: prezentacja dot. parlamentu)

Prezentacja została przygotowana na podstawie:

- Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: komentarz*, Warszawa 2012;
- Banaszak B., *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2015;
- Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne: zarys wykładu*, Warszawa 2016;
- Jabłoński M., Jarosz-Żukowska S., *Prawo konstytucyjne w formie pytań i odpowiedzi*, Wrocław 2003.